

Editorial

Què volem?

La llista vermella de les espècies amenaçades de la IUCN (Unió Internacional per a la Conservació de la Natura) mostra que la pèrdua actual de biodiversitat augmenta cada any i de manera vertiginosa. Alguns experts avaluen aquesta pèrdua en desenes de milers d'espècies anualment. Això fa que molts científics ja parlin de gran extinció en massa. Andorra no s'escapa d'aquesta tendència. La recent Llista vermella de la flora d'Andorra encarregada pel Govern d'Andorra i el CENMA mostra que, tan sols de plantes amb flors, hi ha 56 tàxons catalogats en perill crític.

Una extinció en massa implica la desaparició de nombroses espècies d'éssers vius en un període de temps geològic relativament curt. Des que va començar la vida a la Terra hi ha hagut diverses extincions en massa, algunes difícils de certificar per la manca de dades paleontològiques. En tot cas, durant el Fanerozoic (eó que engloba els últims 570 milions d'anys de la història de la Terra), s'han pogut definir sis grans extincions:

- Fa uns 490 milions d'anys, entre el Cambrià i l'Ordovicià, es van produir diferents extincions d'espècies marines; van desaparèixer molts braquiòpodes, conodonts i trilobits. Probablement, la causa d'aquesta extinció va ser l'arribada de llargs períodes glacials que van refredar considerablement l'aigua del mar.

- Fa uns 440 milions d'anys, durant la transició Ordovicià-Silurià, hi va haver una altra gran ex-

tinció deguda també a l'entrada d'un període glacial que va fer baixar de manera molt important el nivell del mar. Les espècies més afectades van ser també les marines.

- Fa uns 360 milions d'anys, durant el Devonià, van desaparèixer el 70% de les espècies d'invertebrats marins. El procés d'extinció va ser molt llarg, s'apunta que podria haver durat uns 3 milions d'anys.

- Fa uns 245 milions d'anys, entre el Permian i el Triàsic, es va produir l'extinció potser més important que hi ha hagut a la Terra. Van desaparèixer el 90% de totes les espècies marines i terrestres, el 98% dels crinoïdeus, el 78% dels braquiòpodes, el 76% dels briozous, el 71% dels cefalòpodes, 21 famílies de rèptils i 6 d'amfibis. Els trilobits deixen d'existir en aquell moment.

- Fa uns 210 milions d'anys, entre el Triàsic i el Juràssic, van desaparèixer el 75% dels invertebrats marins, els arcosaures no dinosaures, la majoria de teràpsids i els últims grans amfibis; en aquest moment apareixien els dinosaures.

- Fa 65 milions d'anys, durant el Cretaci, desapareixien els dinosaures i els amonites i es donava pas a l'extensió dels mamífers. És pràcticament segur que aquesta darrera extinció va ser causada per l'impacte d'un meteorit.

Les extincions en massa, doncs, són un procés natural i habitual a la Terra. El seu origen

és gairebé sempre un canvi o una destrucció dels hàbitats causats per diferents factors: predomini d'una espècie sobre d'altres, canvis climàtics accentuats o fets geològics catastròfics com ara importants erupcions volcàniques, impactes de grans meteorits, etc. L'extinció de molts organismes ha facilitat l'aparició i el desenvolupament de noves espècies adaptades al nou medi. L'extinció, per tant, té un paper molt important en l'evolució de la vida a la Terra.

Veient tot això, hi ha algun problema en el fet que l'*Homo sapiens* causi una nova gran extinció, inclosa la de la seva pròpia espècie, gràcies a la seva capacitat de modificació i destrucció d'ecosistemes locals i fins i tot de canviar el clima a escala planetària? No. Sorgiran noves espècies ben adaptades a les noves condicions terrestres i l'evolució seguirà el seu curs. Només és una qüestió de temps, un temps mesurat en milions d'anys, és clar.

Una petita espurna d'optimisme, però, ens fa veure una diferència en aquesta darrera gran extinció. L'espècie que l'origina, que és capaç de modificar tots els ecosistemes de la Terra, ho és també d'adonar-se'n i, si ho vol, de poder canviar els processos que genera. És per tant una espècie capaç de ser responsable dels seus actes. La nostra tasca és, doncs, reflexionar sobre el que estem fent i decidir si realment volem provocar l'extinció o si, en canvi, no ho volem. Si és així, ja cal que posem mans a l'obra tot esperant que no caigui un altre gran meteorit.